

**Concept
D66 Europees Programma
1989-1994**

INLEIDING

Er komt weer schot in Europa. Veel te lang heeft de huiver voor het onbekende Europeanen ervan weerhouden, samen aan te pakken wat allen bedreigt en alleen samen kan worden opgelost. Nu zal, als alles goed gaat, en dat zal nog veel moeite kosten, binnenkort een beslissende stap worden gezet: eind 1992 moet de gemeenschappelijke Europese markt er zijn. Geen binnengrenzen meer voor het vrije verkeer van mensen en goederen.

Dat is mooi, vindt D66. Het moet zeker gebeuren, maar ook als het lukt dan zijn we er nog niet. Integendeel: daarmee begint het pas. De vrije interne markt is een zuiver economische aangelegenheid, en een bloeiende economie is wel veel, maar niet alles. Als er naast de economische doorbraak niet een even beslissende politieke doorbraak komt, zal er veel mis gaan.

Europese politiek is nodig om te zorgen dat de vrijkomende economische krachten niet blijven tolleren om hun eigen as. Ze moeten aangewend worden voor meer werk in een sociaal rechtvaardig, vrij en veilig Europa, dat het milieu beschermt, niet discrimineert, cultuur respecteert en een doeltreffende bijdrage levert aan het gevecht tegen de oorlog en tegen de armoede elders in de wereld.

Zo'n Europa komt er niet als de politiek niet uit haar nationale schulp kruipt. De democratie moet de grenzen over, en zich doen gelden waar de markt ligt en de beslissingen vallen. Daarom zijn verkiezingen voor het Europees Parlement juist nu zo belangrijk. En nog belangrijker is, dat daarin vertegenwoordigers worden gekozen met een helder idee van waar het met Europa naartoe moet.

D66 is zeer Europees gezind, maar het Europa dat ons voor ogen staat is bepaald geen superstaat. Geen gepantserde reus willen wij, dreigend en dominerend naar buiten en eenvormigheid afdwingend naar binnen, maar een open, zelfverzekerde en vindingrijke samenleving, die wel zelf de politieke instellingen schept die bij haar passen; centraal waar nodig, dicht bij de burgers waar mogelijk; en op alle niveaus, van gemeente tot Gemeenschap, voorzien van een heldere, democratische en doeltreffende controle op de markt.

Een grote hindernis op de weg naar dat ideaal is de grote ongelijkheid van de deelnemende landen in economisch en sociaal opzicht. Vooral daardoor werken de bestaande grenzen niet alleen als belemmering, maar ook als beschutting. Het uitwissen van die grenzen heeft behalve grote voordelen dus ook nadelen, zeker als het onzorgvuldig gebeurt. Landen en streken die economisch zwak staan, hebben reden in dat geval de sterkeren te vrezen. Omgekeerd kunnen de burgers in de rijkere landen, zoals Nederland, zich afvragen of de eenheid niet gepaard zal gaan met een vermindering van de sociale zekerheid en andere nationale verworvenheden. De huidige Nederlandse regering wakkert deze zorg nog nodeloos aan door haar bezuinigingsplannen steevast te rechtvaardigen met een beroep op Europa, zonder tegelijkertijd duidelijk te maken wat de voordelen van Europa ook voor Nederland en de Nederlanders kunnen zijn.

1 D66 erkent dat in het spanningsveld tussen nationale
2 verworvenheden en de nieuwe mogelijkheden van meer
3 Europese eenheid echte problemen liggen, waarvoor geen
4 pijnloze oplossingen bestaan. Wij gaan ervan uit dat
5 waar het niet anders kan weloverwogen offers kunnen
6 worden gebracht vanwege de grote winst die ertegenover
7 staat. Wat daarbij in elk geval niet mag gebeuren, is
8 dat binnen Nederland de winst wordt opgestreken door de
9 sterken terwijl de zwakken het gelag betalen.

10
11 Samen met gelijkgezinden in alle landen van de
12 Gemeenschap wil D66 werken aan de ontwikkeling van een
13 werkelijk Europese visie, waarbij de volgende aspecten
14 centraal staan:

- 15 1. een Europa dat zichzelf democratisch, doeltreffend en
- 16 waar mogelijk decentraal bestuurt;
- 17 2. een Europa waarin economische welvaart zonder
- 18 mankeren wordt omgezet in werkgelegenheid en een goed
- 19 stelsel van sociale zekerheid;
- 20 3. een Europa dat zijn rijke natuurlijke omgeving
- 21 doeltreffend beschermt en verbetert;
- 22 4. een Europa dat de wereld aanvoert in de vrijheid en
- 23 de rechtsbescherming van zijn burgers en gasten, in
- 24 gelijke rechten en emancipatie;
- 25 5. een Europa dat naar buiten optreedt als een hecht
- 26 samenwerkingsverband voor veiligheid door vrede, en
- 27 voor een doeltreffende bestrijding van de armoede in
- 28 de Derde Wereld;
- 29 6. een Europa dat zijn rijkdom aan veelvormige cultuur
- 30 goed beheert en tot nieuwe bloei brengt, vanuit het
- 31 inzicht dat verscheidenheid van mensen en volken in
- 32 hun spreken, hun denken en hun doen wel lastig kan
- 33 zijn, maar toch vooral een stuwende kracht is die in
- 34 eenvormiger samenlevingen ontbreekt.

35
36
37
38 In dit programma worden de eerste stappen naar dit
39 Europa nader uitgewerkt. Zo concreet en gedetailleerd
40 als een nationaal verkiezingsprogramma kan het niet
41 zijn. Daarvoor is Europa als politieke eenheid nog te
42 veel onzekere toekomstmuziek, vergeleken bij de bekende
43 liedjes van de binnenlandse politiek.
44 Maar de richting die D66 uit wil staat er duidelijk
45 in, evenals de visie waarop de keuze stoelt. Het is voor
46 die visie en die richting dat wij vragen om uw Europese
47 stem.

- I DE INTERNE MARKT
- I-1 In 1992 moet de gemeenschappelijke Europese markt tot stand komen. Beter laat dan nooit, maar laat is het wel. De gevolgen van die traagheid doen zich allerwegen in Europa gevoelen: hoge werkloosheid, gebrek aan ondernemingskracht, te weinig beweging over grenzen heen. Daarom hecht D66 er veel waarde aan dat de streefdatum van 31 december 1992 ook werkelijk wordt gehaald.
- I-2 Van de grotere vrijheid op de interne markt verwacht D66 een sterke impuls voor de economische ontwikkeling. Deze moet worden gericht op meer werkgelegenheid. Nodig is daarom een gemeenschappelijke economische politiek, die de economische samenhang vergroot en daarbij rekening houdt met het sociale en ruimtelijke beleid. Deze politiek zal gericht zijn op economische groei, met name door verbetering van de infrastructuur. Extra aandacht moet besteed worden aan achtergebleven gebieden en groepen.
- I-3 De interne Europese markt moet ingebed worden in een open wereldhandelsstelsel. Gefaseerde afbraak van de protectie is dus nodig. Vóór 1992 moet hiermee al een begin zijn gemaakt.
- I-4 Door de interne markt zal de concurrentie in de Europese Gemeenschap groter worden. Daardoor zullen nationale verworvenheden als het sociale bouwwerk en de milieuzorg onder druk komen te staan, voor-zover die zaken elders minder zorgvuldig geregeld zijn. Volgens D66 mag de interne markt echter geen alibi zijn om de hand te lichten met sociale en milieubelangen. Op de langere termijn moet gestreefd worden naar een Europees stelsel van sociale zekerheid. Dit zal uiteraard niet in alle onderdelen gelijk kunnen zijn aan het huidige Nederlandse stelsel, maar het algemene niveau mag daarvoor zeker niet onderdoen. (Zie voor uitgangspunten m.b.t. milieuzorg hoofdstuk III)
- I-5 D66 pleit voor een gemeenschappelijk sociaal beleid op hoofdlijnen, met de mogelijkheid tot verdere uitwerking en aanscherping op onderdelen, door de lidstaten. Een dergelijk beleid vraagt om bereidheid van de sociale partners om hun beleid op Europees niveau af te stemmen, zodat een basis gevonden kan worden voor regionaal en sectoraal af te sluiten c.a.o.'s. Voor bedrijven die op Europese schaal kunnen opereren zal ook de medezeggenschap van de werknemers op Europees niveau vorm moeten krijgen. D66 bepleit de introductie van een Europese medezeggenschapsrichtlijn.
- I-6 In het kader van een Europees industrie- en technologiebeleid moeten bestaande researchprogramma's worden geïntensiveerd en nieuwe opgezet. De uitwerking daarvan kan zowel door lidstaten gezamenlijk als afzonderlijk plaatsvinden, maar in elk geval moet er een verplichting komen dat aan-gekondigde projecten en acties ook werkelijk worden uitgevoerd.
- I-7 Overheidsaankopen in de lidstaten, bijvoorbeeld op het gebied van energievoorziening, telecommunicatie en defensie, dienen het beginsel van vrije concurrentie binnen de Gemeenschap toe te passen. D66 bepleit de snelle totstandkoming van de EG-richtlijn hierover. De controle op de uitvoering van deze richtlijn moet berusten bij de Europese Commissie.
- 1 I-8 Voor de landbouw kiest D66 voor de heroriëntatie in de richting van een vrije wereldmarkt, zonder scheiding tussen de interne en de externe markt via importheffingen en exportsubsidies. Elementen voor een beleid zijn dan:
- stapsgewijze daling van de gegarandeerde EG-prijzen;
 - geleidelijk afschaffen van de exportsubsidies; - beperking van de interventie tot een steeds geringer wordend quantum;
 - stapsgewijze realisatie van vrije markttoegang, ook voor ontwikkelingslanden. (zie verder Hoofdstuk III).
- 17 I-9 Er moet een Europees consumentenbeleid komen, dat regels stelt ten aanzien van veiligheidsnormen, etiketteringen, gezondheidsvoorschriften en andere producteisen.
- 22 I-10 Het krachtige Europese mededingingsbeleid moet worden voortgezet, onder meer door introductie van een EG-controle vooraf. Kartelvorming moet voorkomen worden. (zie echter ook II.4)
- 27 I-11 Het goederenvervoer moet gedereguleerd worden, waardoor het doelmatiger kan plaatsvinden en de wegen minder zal belasten.
- 31 I-12 Invoering van een Europese munt en grotere integratie van het economisch en monetair beleid van de lidstaten is nodig. Einddoel vormt de totstandkoming van een economische en monetaire Unie. Dit doel kan bereikt worden door in het EMS alle Europese munten op te nemen en de wisselkoersmarges verder te verkleinen. Daarbij hoort een centrale Europese Bank.
- 40 I-13 Europese aankopen in derde landen waaronder met name olie, zouden voortaan in ECU en niet langer in dollars betaald moeten worden.
- 44 I-14 De EG moet als één van de grootste handelsblokken in de wereld een belangrijke rol spelen op het gebied van de structurele ontwikkelingssamenwerking. Het tegengaan van protectionisme en de herstructurering van de Europese industrie zal nieuwe impulsen kunnen geven aan de uitvoer van ontwikkelingslanden.
- 53 II EUROPA EN HAAR INWONERS
- 54 II-1 Uitgangspunt voor D66 is dat alle inwoners van de Europese Gemeenschap als burger gelijke rechten hebben. Er moeten Europese richtlijnen komen, op grond waarvan maatregelen van nationale regeringen ongeldig kunnen worden verklaard indien daardoor mensen of groepen worden gediscrimineerd vanwege hun ras, geslacht, seksuele geaardheid, godsdienst of levensovertuiging, politieke overtuiging of burgerlijke staat.
- 65 II-2 Economische zelfstandigheid van vrouwen en mannen moet uitgangspunt voor Europees beleid zijn. De naleving van de Europese richtlijnen, betreffende gelijke behandeling van mannen en vrouwen, waarin tevens sprake is van voorkeursbehandeling voor vrouwen om achterstandssituaties op te heffen en van positieve actieplannen in de arbeidsorganisatie t.b.v. vrouwen, dient krachtig gestimuleerd te worden. Lidstaten, die onvoldoende voorzien in het scheppen van voorwaarden om de combinatie van ouderschap en betaalde arbeid mogelijk te maken (ouderschapsverlof, kinderopvang) dienen daartoe te worden aangespoord.

- II-3 Het onderwijs hoeft niet in geheel Europa gelijk te zijn, maar de stelsels moeten wel op elkaar gaan aansluiten, zowel organisatorisch als inhoudelijk. Voor deze harmonisering van het onderwijs in Europa is de aan voorwaarden verbonden erkenning van programma's en diploma's een eerste belangrijke stap. Verdere stappen zijn; bevordering van het onderwijs in andere EG-talen naast de moedertaal, verdere stimulering van het verrichten van een deel van studie en opleiding in een ander EG-land, en verdere stimulering van de internationale samenwerking tussen universiteiten en industrie.
- II-4 De cultuur van Europa vindt haar kracht en haar waarde in haar grote verscheidenheid. Naast versterking van het gemeenschappelijke en de wederzijdse waardering moet een Europees cultuurbeleid daarom gericht zijn op het respecteren en stimuleren van nationale en regionale culturele identiteiten, waarvan de verschillende talen een belangrijk onderdeel zijn. De afschaffing van de BTW op boeken, die tot dusver in enkele lidstaten gerealiseerd is, dient tot de gehele Gemeenschap te worden uitgebreid. De vaste boekenprijs dient een groot cultureel belang dat niet door de Gemeenschap mag worden doorkruist.
- De wederzijdse waardering voor elkaars culturen kan worden bevorderd door:
- festivals en andere evenementen voor podiumkunsten en sport;
 - bevordering van literaire vertalingen, netwerken van arthotheken;
 - meer aandacht in het onderwijs voor de cultuur-geschiedenis van Europa.
- II-5 Er dient een Europees mediabeleid te komen, vastgelegd in een richtlijn. Uitgangspunt daarbij moet zijn dat legale omroepprogramma's in een lidstaat in andere lidstaten zonder belemmering kunnen worden doorgegeven. Wel moet ruimte worden geboden voor het behoud van het eigen karakter van de nationale omroepen. Een Europees omroepbestel, naast de nationale omroepen, moet worden bevorderd. In de eerste plaats moet daarbij worden gedacht aan een publieke Europese omroep, maar wellicht zal ook de commerciële omroep in dit opzicht kunnen worden gestimuleerd.
- II-6 De Europese Gemeenschap telt vele etnische minderheden. Van groot belang is het treffen van maatregelen om de participatie en de emancipatie van minderheden in de Europese samenleving te bevorderen. De basis hiertoe kan gelegd worden via het publiceren van een tweejaarlijkse rapportage van de Raad van Ministers inzake de sociaal-economisch- culturele situatie van minderheden.
- II-7 In grensgebieden van de lidstaten kan bestuurlijke samenwerking het best van onderop worden opgebouwd: het Euregiomodel. Inspraak- en beroepsmogelijkheden bij zaken van milieu en ruimtelijke ordening dienen wederzijds grensoverschrijdend te worden gemaakt.
- II-8 Bij de bestrijding van de misdaad dient het opsporingsbeleid in de lidstaten geharmoniseerd te worden. Dit bevordert de doelmatigheid. Harmonisatie van het vervolgingsbeleid is daaren tegen onnodig: aanvaard kan worden dat elke lidstaat zijn eigen materieel recht kent. Verworvenheden van de Nederlandse rechtsorde, zoals het beleid ten aanzien van drugs, worden niet prijsgegeven.
- II-9 Er moet gezamenlijk Europees asielbeleid komen. Dit zal zeker niet minder ruimhartig mogen zijn dan wat we nu gewend zijn in Nederland.
- III DE EUROPESE LEEFOMGEVING
- III-1 Een landbouwbeleid dat zich richt op de geleide lijke totstandkoming van een vrije wereldmarkt, zoals D66 voorstaat (zie I-8), heeft ook nadelen die zo goed mogelijk moet worden opgevangen. Er zullen sociale en werkgelegenheidsproblemen ontstaan in bepaalde gebieden. Bovendien zal de afstand kunnen toenemen die de belangen van de bedrijfsvoering scheidt van de belangen van natuur en milieu. Deze nadelige effecten moeten worden bestreden door:
- a) flankerend beleid voor agrariërs in de echt problematische en thans grotendeels op de landbouw aangewezen gebieden, zodanig dat het produktieverhogend effect beperkt blijft (zie bijvoorbeeld de EG-bergboerenregeling);
 - b) een stelsel van uitkoopregelingen (om gronden te bestemmen voor natuur, recreatie of bosbouw) en beheersregelingen (om grond in produktie te houden onder agrarisch natuurbeheer)
- III-2 D66 acht ten aanzien van de landbouw in Europa voorts van belang:
- a. een sterker accent op nieuwe producten, ook in de non-food sector (papier, vezels en grondstoffen voor de chemische en farmaceutische industrie, realisatie m.b.v. biotechnologie);
 - b. grotere aandacht van nieuwe productiemethoden, zoals de geïntegreerde landbouw;
 - c. beperking van de intensiteit van produktiemethoden in de intensieve veehouderij.
- III-3 Aangezien meer dan de helft van de Europeanen woont in de steden en het woonmilieu aldaar is aangetast (o.m. door het verkeer) zal in Europees verband een milieubeleid ter bevordering van de leefbaarheid en de versterking van de infrastructuur in de steden moeten worden opgesteld.
- III-4 D66 kiest voor een Europese milieustrategie waardoor het milieu-aspect direct een rol gaat spelen bij de beslissingen over investeringen en bedrijfsvoering. Zij doet dit onder erkenning dat de milieusituatie van de lidstaten aanzienlijk verschilt.
- De volgende aanpak lijkt geboden:
- a. De Europese industriepolitiek moet gericht zijn op het aanpassen van de economie aan onze wereldwijde milieuverantwoordelijkheid (zie het rapport-Brundtland);
 - b. in de lidstaten moet een relatief hoog niveau van milieupreventie verplicht worden door een keuze voor de beste technieken die voorhanden zijn;
 - c. deze eis zal voor de agrarische sector en het bedrijfsleven in een aantal lidstaten zulke grote consequenties hebben, dat in de gemeenschappelijke

- landbouw- en industrie-politiek
daarvoor extra geld beschikbaar moet
komen;
- d. er moet voor gezorgd worden dat het
milieu-beleid ook een milieu-
exportindustrie voort-brengt, zodat
Europa een betere positie krijgt op de
groeiende markt voor
milieutechnologie.
- III-5 De organisatie van het Europees
milieubeleid moet beter.
De volgende aandachtspunten staan daarbij
centraal:
- a. evaluatie en handhaving. De Europese
Commissie dient elk jaar een
voortgangsrapportage uit te brengen.
Daarnaast is een handavingsprogramma
nodig, met Europese
inspectiebevoegdheden;
- b. Er wordt gestreefd naar de opheffing
van de geheimhoudingsplicht van
vergunningverleningsprocedures, omdat
deze plicht een doeltreffende controle
van de naleving van milieu-eisen in de
weg staat;
- c. het milieu-aspect moet aan de orde
komen in de werking en besluitvorming
van de relevante EG-fondsen. Een
eerste stap daartoe moet zijn de
toepassing van milieu-effectrapportage
op de via EG-Structuurfondsen
gefinancierde projecten. Voor
grensoverschrijdende effecten moet het
instrument van grensoverschrijdende
milieu-effectrapportage (met
wederzijdse toetsing door de betrokken
lidstaten) worden ontwikkeld.
- III-6 Ten aanzien van de inhoud van het
Europees beleid gelden voor D66 de
volgende prioriteiten:
- a. aanscherping van de bestrijding van
luchtver-ontreiniging, met name door
zure regen;
- b. betere aanpak van het broeikas-effect;
- c. terugdringing van de uitworp in de
lucht van schadelijke (zgn.
prioritaire) stoffen, waaronder
chloor-fluorkoolwaterstoffen ;
- d. betere bestrijding van de vervuiling
van de zee;
- e. harmonisatie van en controle op de
uitvoering van het afvalstoffenbeleid,
zowel t.a.v. bedrijfsafval als van
chemisch afval;
- f. bij de afvalverwerking dienen dezelfde
milieu-hygiënische normen gehanteerd
te worden als die voor andere
bedrijfsmatige activiteiten ter
bescherming van grond- en drinkwater,
bodem en lucht;
- g. een goede drinkwatervoorziening in
alle lidstaten.
- III-7 Mede vanwege de uitputting van fossiele
brand-stoffen is het opzetten van een
Europees energiescenario noodzakelijk.
Projecten gericht op meer efficiënte
benutting van zonne-, water- en
windenergie dienen vanuit de EG meer te
worden gestimuleerd. Stimulering
natuurlijk vooral daar waar de
voorwaarden het gunstigst zijn. Het
vraagstuk van energie-opwekking kan
derhalve het best in Europees verband
worden aangevat. Overigens blijft D66
- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
- van mening dat zolang het afvalprobleem
en het veiligheidsprobleem niet zijn
opgelost er geen nieuwe kerncentrales
moeten worden gebouwd. Onderzoek naar en
ontwikkeling van energiebesparing moeten
op Europees niveau meer aandacht krijgen.
Hierbij moet ook de warmte-kracht-
koppeling in beeld komen.
- III-8 De gezondheids- en milieubescherming van
de bevolking tegen de gevolgen van
radioactiviteit vereisen dringend
versterking op Europees niveau. Het
proces van uitholling van de bepalingen
van het Euratom verdrag die zich in de
loop der jaren heeft voorgedaan, moet
daarom worden gekeerd. De bestaande
bevoegdheden van de EG moeten ten volle
worden aangewend, o.a. door de invoering
van een Europees inspectiesysteem t.a.v.
de veiligheid van kerncentrales.
De Europese Commissie moet daarvoor zo
spoedig mogelijk voorstellen doen.
Ook de problematiek van de
kernafvalverwerking vereist een Europese
aanpak.
- IV EUROPA IN DE WERELD
- IV-1 D66 streeft naar een verdere ontwikkeling
van een Europees buitenlands beleid,
gericht op bevordering van vrede en
veiligheid in de wereld, en met bijzondere
aandacht voor de vrije ontplooiing van
mensen en de eerbiediging van de
mensenrechten.
- IV-2 Ontwikkelingssamenwerking moet
geïntegreerd worden in het totale Europese
beleid. Het belang van mensen in de
ontwikkelingslanden moet dus worden
meegewogen bij de beoordeling van
beleidsvoorstellen op andere terreinen.
De internationaal aanvaarde norm van 0,7%
van het Bruto Nationaal Product is volgens
D66 voor Europa te weinig. Aangezien de
draagkracht niet voor alle lidstaten
gelijk is, zou een op draagkracht
gebaseerde sleutel voor de verdeling van
de bijdragen per lidstaat moeten worden
ontwikkeld. De hulpverlening kan veel
doeltreffender worden als de samenwerking
tussen de donorlanden verbetert. Europa
moet dit doel dichterbij brengen.
- IV-3 D66 bepleit een eigen rol voor West-Europa
in de betrekkingen tussen Oost en West in
Europa om culturele, historische en
geografische redenen. Deze eigen inbreng
in de Oost-West betrekkingen, vanuit een
Westeuropees perspectief, is pas werkelijk
mogelijk als er sprake is van een ook
politiek meer zelfstandig West-Europa.
- In EG-verband moet de gezamenlijke
verklaring van EG en Comecon worden
gebruikt als kader voor bilaterale
akkoorden tussen de EG en individuele
Oosteuropese landen.
D66 is voorstander van het instellen van
een Oost-West milieuinstituut, te
genereren vanuit het Europees Parlement.
De ontwikkelingen in de Sowjet Unie en
Oost-Europa rechtvaardigen een
constructieve respons. Economische
samenwerking op zakelijke grondslag moet
worden bevorderd, en moet waar mogelijk
gericht zijn op het bijdragen aan en
stimuleren van economische hervormingen.
Hiervoor kan ook in beperkte mate
kredietverlening worden aangewend. Echter
ongelimeerde en onvoorwaardelijke
kredietverlening kan de noodzaak van
economische hervormingen verhullen en is
daarom niet in het belang van de
economische ontwikkeling in Oost-Europa en
van de betrekkingen tussen Oost- en West
Europa.

- Mensenrechtenbeleid vormt een integraal onderdeel van het beleid t.a.v. Oost Europa en de Sowjet Unie, zoals is erkend in het CVSE-proces op basis van de Slotakte van Helsinki. Doordat het proces van economische hervorming, dat in een aantal landen van het Oostblok gaande is, alleen dan kan slagen als het gepaard gaat met een grotere participatie van de bevolking, kan ook de situatie van de burgers in Oost-Europa worden verbeterd door versterking van de economische samenwerking in Europa.
- IV-4 Veilig bestaan van de Westeuropese burgers betekent dat Europa over een goed defensief vermogen moet beschikken. Het Westeuropees defensief vermogen maakt deel uit van de NAVO. Een versterking van de Westeuropees veiligheidsbelangen is echter nodig. Daarmee komen de veiligheidsbelangen van de lidstaten beter tot hun recht, kunnen door nauwere en betere coördinatie en samenwerking de kosten van defensie beter worden beheerst en ontstaat een meer evenwichtige verhouding binnen het bondgenootschap. Momenteel behoort defensie niet tot de taken van de Europese Gemeenschap. Een Westeuropees veiligheidsbeleid dient echter, als logisch onderdeel van de Europese eenwording, in het verband van de Europese politieke samenwerking (E.P.S.) gestalte te krijgen. Zolang dit niet is verwezenlijkt, is het verband van de West-Europese Unie (W.E.U.) het meest geëigend om het Westeuropees veiligheidsbeleid uit te werken. Bij het gestalte geven aan een Europees veiligheidsconcept moet Frankrijk immers volledig worden betrokken. Versterking van de WEU is noodzakelijk wat betreft secretariaat, planning en ministeriële betrokkenheid. Versterking van de Westeuropees veiligheidssamenwerking is een zaak die de Europese burger direct aan gaat. Een zo ruim mogelijk communicatie tussen de beleidsplanners en de bevolking is daarom noodzakelijk. De totstandkoming van een Westeuropees veiligheids-samenwerking behoort in ieder geval op de langere termijn te leiden tot structurele verlaging van de Westeuropees defensieuitgaven van de Westeuropees staten.
- IV-5 In het Europees veiligheidsbeleid dient wapenbeheersing centraal te staan. Wanneer de veiligheidssituatie van EG-lidstaten in het geding is, moeten deze direct bij de wapenbeheersingsbesprekingen worden betrokken. Bij wapenbeheersing moet de nadruk liggen op de conventionele wapen, met als doel opheffing van onevenwichtigheden tussen NAVO en Warschau-Pact en een aanzienlijke vermindering van het totale niveau van de conventionele wapen in Oost- en West-Europa.
- IV-6 Het Westeuropees veiligheidsbeleid moet zijn gericht op:
- nauwe samenwerking bij de ontwikkeling, productie en aanschaf van wapens, met als doel kostenbeperking, standaardisering en verhoogde onderlinge inzetbaarheid. Hierbij dient tussen Europese wapenindustrieën vrije concurrentie te bestaan;
 - het formuleren van een gemeenschappelijk wapen-exportbeleid, waarbij conflicthaarden van levering zijn uitgesloten;
 - integratie van operationele concepten en nationale planningsconcepten;
- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
- gezamenlijk onderzoek, ontwikkeling, financiering en vorming van een eigen Europees verificatie- en controlesysteem van wapenbeheersingsaccorden.
- IV-7 Een Westeuropees kernmacht moet worden afgewezen. Vanwege de afschrikkende werking kan een minimum aan nucleair defensief vermogen voor West-Europa's veiligheid vooralsnog echter niet worden gemist.
- De Franse en Britse kernmachten moeten ten dienste den gesteld van de Westeuropees veiligheid. Aan de huidige nationale rol van deze kernmachten moet een meer Europees karakter worden gegeven. Het overleg hierover zou de vorm aan kunnen nemen van een Westeuropees nucleaire planninggroep. De wijze waarop Europa zijn kernbewapeningszaken regelt moet in nauw overleg met de V.S. geschieden. Kernwapens met een zeer korte dracht komen het eerst in aanmerking voor ontmanteling. Conflicten die zich buiten het Nato-verdragsgebied voordoen vragen van de Europese lidstaten systematisch aandacht. Lidstaten moeten bereid zijn om in eigen georganiseerd verband, en onafhankelijk, middelen in te zetten, die tot beëindiging van dergelijke conflicten kan bijdragen.
- V NAAR EEN BETER FUNCTIONERENDE EUROPESE GEMEENSCHAP
- V-1 Voor D66 is van wezenlijk belang dat de democratische controle op de macht ook in de EG wordt gewaarborgd. Door de voortschrijdende overdracht van bevoegdheden van het nationale niveau naar het communautaire niveau is hiervan steeds minder sprake. Waar nationale parlementen door deze overdracht hun zeggenschap verliezen wordt deze niet op het communautaire niveau gecompenseerd. Hierdoor ontstaat in toenemende mate een democratische hiaat dat voor een Gemeenschap van democratische staten niet aanvaardbaar is. De verhoudingen tussen de EG-instellingen moeten dan ook worden aangepast, waarbij de positie van het Europees Parlement en van de Europese Commissie moeten worden verstrekt ten opzichte van de Raad van Ministers.
- V-2 D66 wil bij het totstandbrengen van de noodzake lijke aanpassingen primair kiezen voor een benadering waarbij de Europese instellingen zelf in staat worden gesteld hun onderlinge verhoudingen aan te passen aan de eisen van democratische besluitvorming. Daartoe moet het Europees Parlement dan het budgetrecht krijgen, d.w.z. de finale zeggenschap over de uitgaven en inkomsten van de gemeenschap, in combinatie met het totstandkomen van een Europese belasting. Mocht deze meer principiële benadering onhaalbaar blijken dan kan altijd nog gekozen worden voor de stap-voor-stap benadering. Deze benadering heeft echter als groot nadeel dat de democratische controle door het Europees Parlement afhankelijk blijft van de goede wil van de nationale regeringen en parlementen.
- V-3 De democratische controle moet zich ook uitstrekken tot het buitenlands beleid van de Gemeenschap. Het buitenlands beleid moet tot stand worden gebracht in samenspraak met het Europees Parlement. Daartoe moeten beleidsdocumenten van de Raad, waarin gemeenschappelijke uitgangspunten en doelstellingen met betrekking tot het beleid worden geformuleerd aan het parlement worden voorgelegd. In aanvulling daarop moet een

	procedure worden ingesteld voor rapportage	1
	door het voorzittersschap van de EPS over	2
	het door de Raad gegeven gevolg aan	3
	uitspraken van het Europees Parlement	4
	betreffende het buitenlands beleid. Dit	5
	analoog aan de bestaande procedure tussen	6
	Parlement en Commissie.	7
		8
V-4	De Raad van Ministers zal de	9
	beslissingsbevoegdheid niet alleen t.a.v.	10
	de begroting, maar ook t.a.v. de wetgeving	11
	met het Europees Parlement moeten delen.	12
V-5	De democratische legitimatie van de	13
	Europese Commissie moet worden versterkt.	14
	Een belangrijke stap daartoe is verkiezing	15
	van de Voorzitter van de Europese	16
	Commissie door het Parlement; ook moet de	17
	invloed van het Parlement op de	18
	samenstelling van de Commissie toenemen.	19
	Daarnaast dient het Parlement de	20
	bevoegdheid te krijgen individuele	21
	Commissieleden heen te zenden.	22
		23
V-6	Er is een gebrek aan besluitvaardigheid in	24
	de Gemeenschap als gevolg van	25
	beleidscoördinatie-problemen. Het zou	26
	daarom goed zijn de Algemene Raad (de Raad	27
	van ministers van buitenlandse zaken)	28
	verantwoordelijk te maken voor de	29
	consistentie in het Europese beleid. De	30
	Algemene Raad neemt hiertoe deels de rol	31
	over van de Europese Raad (van	32
	staatshoofden en regeringsleiders), die te	33
	weinig bijeen kan komen om de	34
	noodzakelijke beslissingen te nemen.	35
		36
V-7	De Gemeenschap moet duidelijker dan nu het	37
	geval is kunnen rekenen op continuïteit in	38
	de geldstromen nodig voor haar	39
	financiering. Tevens zal meer geld naar de	40
	Gemeenschap moeten gaan. Van de	41
	Gemeenschap mag daarentegen een grote	42
	efficiency in de beste dingen en een	43
	terugdringen van verspillingen worden	44
	verwacht. Stappen voor een betere	45
	financiële basis voor de Gemeenschap zijn:	46
		47
	a. de financiering van de Gemeenschap moet	48
	een volledig communautaire	49
	aangelegenheid worden;	50
		51
	b. de hoogte van de geldstroom naar de	52
	Gemeenschap moet communautair worden	53
	bepaald: de BTW, die in alle lidstaten	54
	bestaat, kan hiertoe worden aangewend.	55